

Nr 57

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om
ändrad lydelse av 17 kap. 12 § handelsbalken; given
Stockholms slott den 19 februari 1960.*

Under åberopande av bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll, vill
Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till
lag om ändrad lydelse av 17 kap. 12 § handelsbalken.

GUSTAF ADOLF

G. E. Sträng

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås, att kronans fordringar på allmän varuskatt skall
utrustas med förmånsrätt.

Förslag

till

lag om ändrad lydelse av 17 kap. 12 § handelsbalken

Härigenom förordnas, att 17 kap. 12 § handelsbalken¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

12 §.

Sist skola, — — — tilläggs pension, m. m.

Enahanda förmånsrätt — — — konkursansökningens ingivande.

Förmånsrätt som i första stycket sägs skall ock, i fråga om skatt eller annan avgift varå förordningen om förfarandet vid viss konsumtionsbeskattning är tillämplig, gälla kronans fordran för dylik skatt eller avgift, som belöper å tiden intill dess beslutet om egendomens avträdande till konkurs meddelas, dock ej såvitt skatten eller avgiften belöper å kalenderår som gått till ända mer än två år före konkursansökningens ingivande.

(Föreslagen lydelse)

12 §.

Sist skola, — — — tilläggs pension, m. m.

Enahanda förmånsrätt — — — konkursansökningens ingivande.

Förmånsrätt som i första stycket sägs skall ock, *beträffande allmän varuskatt samt* i fråga om skatt eller annan avgift varå förordningen om förfarandet vid viss konsumtionsbeskattning är tillämplig, gälla kronans fordran för dylik skatt eller avgift, som belöper å tiden intill dess beslutet om egendomens avträdande till konkurs meddelas, dock ej såvitt skatten eller avgiften belöper å kalenderår som gått till ända mer än två år före konkursansökningens ingivande.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1960. De nya bestämmelserna skola dock ej äga tillämpning i konkurs, vari beslut om egendomsavträde meddelats före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse se 1959:562.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 15 ja-
nuari 1960.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *förmånsrätt för kronans fordringar å allmän varuskatt* samt anför därvid följande.

Direkta skatter samt allmänna avgifter som uppbäres i samband med dessa skatter åtnjuter i regel förmånsrätt. Bestämmelser härom har funnits sedan länge. Huvudstadgandet är numera 17 kap. 12 § handelsbalken. Detta lagrum innehåller en uttömmande uppräkningslista av de ifrågavarande skatterna och avgifterna. Sedan den 1 juli 1959 är även de indirekta skatter och andra avgifter, på vilka förordningen om förfarandet vid viss konsumtionsbeskattning är tillämplig, utrustade med förmånsrätt. Jämväl stadgandet härom återfinnes i 17 kap. 12 § handelsbalken. Förmånsrätterna enligt nämnda lagrum gäller efter övriga förmånsrätter.

I fråga om konkursgäldenären påförda direkta skatter m. m. kräves för förmånsrättens inträdande, att skattefordran skall vara förfallen till betalning före konkursutbrottet men inte tidigare än två år före konkursansökningens ingivande. För kronans fordringar mot arbetsgivare för preliminärskatt m. m., som av honom innehållits genom skatteavdrag på de anställdas löner, avser förmånsrätten däremot de oredovisade skattebelopp som innehållits före konkursens början men ej tidigare än två år före konkursansökningens ingivande.

Den år 1959 införda förmånsrätten för vissa indirekta skatter och andra avgifter är utformad i anslutning till de regler som, enligt vad nyss anförts, gäller för oredovisade källskatteavdrag. Förmånsrätten avser sålunda kronans fordran för skatt eller avgift, som belöper på tiden intill dess beslutet om egendomens avträdnad till konkurs meddelas, dock ej såvitt skatten eller avgiften belöper på kalenderår som gått till ända mer än två år före konkursansökningens ingivande. Liksom förmånsrätten för oredovisade källskatteavdrag anknyter direkt till de tidsperioder omedelbart före konkursen, under vilka arbetsgivaren kan sägas ha för kronans räkning uppburit skatten av de anställda, har sålunda förmånsrätten för de indirekta

skatterna m. m. fixerats till försäljningsperioder i motsvarande läge i tiden före konkursen och täcker skatt för försäljning som sker ända fram till konkursutbrottet, även om skattefordringen förfaller till betalning först därefter.

I propositionen nr 162 till 1959 års riksdag med förslag till förordning om allmän varuskatt framhöll jag, att starka skäl talar för att också den allmänna varuskatten förenas med förmånsrätt. Jag erinrade därvid om att detta också föreslagits av 1952 års kommitté för indirekta skatter i betänkandet om den statliga indirekta beskattningen (SOU 1957: 13). Kommitténs uttalande härutinnan biträdades av samtliga de remissinstanser, som behandlade frågan, utom en, en branschorganisation. Förslag om förmånsrätt för allmän varuskatt syntes, anförde jag vidare i propositionen, lämpligen kunna föreläggas 1960 års riksdag.

Den allmänna varuskatten bör i enlighet med vad nu anförts utrustas med förmånsrätt.

I fråga om förmånsrättens närmare utformning kan det vara i viss mån tveksamt om man bör anknyta till de regler som i första stycket upptas beträffande gäldenären påförda direkta skatter eller man bör begagna sig av den metod som använts i tredje stycket beträffande punktskatterna.

Till förmån för det första alternativet talar att reglerna om fastställande och uppbörd av den allmänna varuskatten i flera hänseenden överensstämmer med vad som gäller de direkta skatterna. Såvitt gäller beskattning av lantbrukares egenförbrukning och direktförsäljning av hemmaproducerade alster — i vilka fall ett utnyttjande av förmånsrätten dock mera sällan torde bli aktuellt — är reglerna för direkta skatter direkt tillämpliga.

Med punktskatterna föreligger å andra sidan den likheten att den skattskyldige förutsättes uppbära skatten för statens räkning av konsumenterna. Överensstämmelse föreligger också i det hänseendet, att den skattskyldige normalt flera gånger om året, i samband med deklaration, inbetalar skatten utan särskilt debiteringsbeslut. Sådant beslut erfordras i regel endast om han inte fullgjort vad honom åligger, och betalningsskyldigheten kan i dylikt fall inträda när som helst under året oberoende av uppbördsterminerna för de direkta skatterna. De gränser som i fråga om punktskatterna gäller med avseende på förmånsrättens utsträckning i tiden synes med tanke härpå väl lämpade för den allmänna varuskatten.

Vid övervägande av de skäl som sålunda kan tala för de olika alternativen har jag funnit mig böra förorda det som innebär anknytning till vad som gäller i fråga om punktskatterna. Stadgandet om förmånsrätt för den allmänna varuskatten bör sålunda upptagas i 17 kap. 12 § tredje stycket, vilket utan ändringar i övrigt synes kunna göras tillämpligt på nämnda skatt.

I enlighet med det anförda har inom finansdepartementet upprättats förslag till *lag om ändrad lydelse av 17 kap. 12 § handelsbalken*.

Lagförslaget torde såsom *Bilaga*¹ fogas till protokollet i detta ärende.

¹ Bilagan, som är likalydande med det vid propositionen fogade lagförslaget, har här uteslutits.

Föredragande departementschefen hemställer, att lagrådets utlåtande över lagförslaget måtte för det i 87 § regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdna hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Alice Magnusson

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 18 februari 1960.

Närvarande:

justitieråden **BECKMAN,**
E. SÖDERLUND,
TAMMELIN,
regeringsrådet **NEVRELL.**

Enligt lagrådet den 15 februari 1960 tillhandakommet utdrag av protokoll över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 15 januari 1960, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över uppriktat förslag till lag om ändrad lydelse av 17 kap. 12 § handelsbalken.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av hovrättsassessorn B. G. Holmquist.

Lagrådet lämnade förslaget utan erinran.

Ur protokollet:
Trygve Hellners

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 19
februari 1960.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, NETZÉN, AF GEIJERSTAM, NORDLANDER.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter lagrådets den 18 februari 1960 avgivna utlåtande över det till lagrådet den 15 januari 1960 remitterade förslaget till *lag om ändrad lydelse av 17 kap. 12 § handelsbalken* samt hemställer att förslaget, som av lagrådet lämnats utan erinran, måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Alice Magnusson